

DOMOVINA

Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek**, **sredo** in **petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krone. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poština, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake pet- vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Na Balkanu.

S pripojenjem Bosne in Hercegovine k monarhiji ter s proglasitvijo neodvisnega bolgarskega kraljestva se je naenkrat začelo reševanje balkanskega vprašanja. Redkokedaj je bilo toliko sestankov vladarjev in ministrov vnanjih reči kakor baš minolo poletje — in vendar so vsi ti kronani in nekronani gospodje, če jim smemo verjeti, po zadnjih dogodkih popolnoma izenačeni. Naj že bode temu kakor koli hoče, vse to nam priča, da se dela visoka politika še po stari šegi, t. j. visoki diplomatije igrajo nekako komedijo za „mase“, med sabo so pa vendar kolikor toliko sporazumljeni in v tem sporazumljenju delijo dežele in naslove, ne da bi dotične, za katerih kožo se gre, kaj vprašali.

Položaj na Balkanu je v tem trenutku tak: priklonjenost Bosne in Hercegovine k Avstro-Ogrski je gotova in nepreklicljiva stvar, prav tako tudi popolna neodvisnost kraljevine Bolgarske. Turčija bode sicer proti nemu in drugemu protestirala, ne misli pa na vojsko ne proti Avstriji ne proti Bolgariji. To je pa samo začetek. Za Avstro-Ogrsko in Bolgarijo se oglašajo po vrsti vsi oni, kateri bi tudi radi kaj odtrgali od Turčije. Najlepšo komedijo je igrala Grčija. Po proglašenju neodvisnosti Bolgarske je grška vlada popolnoma formalno ponudila turški vladi svojo vojaško pomoč proti Bolgariji ter ni zahtevala za to nikake odškodnine. Dan kasneje pa je izjavila vlada na Kreti, da v imenu naroda proglašajo pripojenje Krete s kraljevino Grško ter

je tudi takoj uvedla v carinskih uradih grški tarif, v uradih pa grške postave. Grška vlada za vse to, seveda, nič ne ve, saj je še včeraj v brezprimerni nesebičnosti ponudila Turčiji svoje zavezništvo in svojo vojsko! S tem, da sprejema Kreto v svojo državno zvezo, spolnuje samo voljo naroda in evropska konferenca, katero kanijo veseliti sklicati, bo stala pred izvršenim dejanjem ter ji ne bo preostalo drugega, nego odobriti to, kar se je zgodilo. Tako si mislijo grški diplomati.

Pa tudi državniki drugih držav se pripravljajo na podobna podjetja. — Rusija bode na konferenci zahtevala, da se njeni vojni mornarici odpro Dardaneli; Italija trdi, da o vsem, kar se je zgodilo, ni prej vedela ničesar, da bode tudi ona nekaj zase zahtevala, je jasno. Nek tržaški list je poročal, da se Albanija proglasi za neodvisno državo. To bi bilo Italiji, katera že od nekdaj stremi za tem, da bi zavladala nad to deželo, najljubše. Nad takorekoč „neodvisno“ Albanijo bi se uveljavil italijanski vpliv mnogo lažje, nego se more sedaj, ko je Albanija še turška provinca. Vrh tega bi pa bilo s tem onemogočeno ali vsaj znatno obteženo, da bi Avstrija kdaj raztegnila tudi nad to deželo svoje gospodstvo. To zaprečiti si je italijanska diplomacija že od nekdaj prizadevala in sedaj se ji ponuja rešitev tega vprašanja v najprikladnejši obliki.

Srbija se čuti najbolj zadeto. Prebivalstvo je vsled priklonjenja Bosne in Hercegovine do skrajnosti razburjeno in ako se srbski vladi ne posreči ovladati razburjenosti, je usodepolni kon-

flikt z Avstro-Ogrsko skoro neizogiben. Razgreta domišljija srbskih mas meni, da bo v zvezi s Turčijo in Črno goro močna dovolj, da se z uspehom spusti v boj z Avstrijo in z njenimi zavezniki. Na srečo so si srbski vladni krogi ohranili do sedaj še vso treznost in nadjati se je, da bodo tudi še nadalje brzdali strasti mas in obvarovali narod in državo katastrofe, ki ji grozi od take vojske. No, če se srbski vladi tudi posreči zaprečiti vojsko z Avstro-Ogrsko, navstane lahko druga nevarnost. Srbi vidijo, da je vsakdo nekaj malega dobil, da je vsakdo odtrgal od Turčije ali košček zemlje, ali kako pravico, dočim se je njih položaj poslabšal. Vidijo, da jim je neobhodno potrebno, da pridejo do morja, ako hočejo ohraniti svojo gospodarsko in državno neodvisnost. Da to dosežejo, ne preostane jim drugega, nego da s pomočjo Črne gore zasedejo Novi Pazar in si tako odpro prosto pot do Adrije. In zgodilo bi se kaj lahko, da bi srbske čete, katere bi bila razvneti masa rada poslala čez Drino v Bosno, marširale na jug, preskočile turške meje ter zasele Novi Pazar. Iz tega bi mesto zavezništva s Turčijo, o katerem Srbi sedaj sanjajo, navstala vojska s Turčijo. Posledice take vojske bi bile nedogledne.

Tudi Anglija, ki sedaj resno svari Srbijo in Turčijo, naj bodeti mirni, ima skupne interese s Turčijo. Položaj Anglije in Egipta in na otoku Cipru je podoben prejšnjemu položaju Avstrije v Bosni in Hercegovini. Mohamedanci so v Egiptu v ogromni večini, zavest skupnosti vseh mosleminov se je v zadnji dobi razširila in utrdila, zato ni

varno je preveč dražiti. Cela Severna Afrika, Egipt, Tripolis, Tunis, Alžir in Maroko so po veri mohamedanski. — Evropejce, in naj že bodo Angleži, Francozi ali Italijani, vsi ti narodi sovražijo ter bodo porabili prvo priliko, da se otresejo njih vlade. Vrh tega imajo Angleži nad 70 milijonov mohamedancev v Indiji. Rusija ima na svojem evropskem jugu in vzhodu mnogo mohamedancev, v Kavkazu in zakašpiških provincah same mohamedance. Je li čuda, da je tem državam neljubo, da se je baš sedaj in na tak način začelo reševati balkansko vprašanje? Mogoče je in nadejamo se, da ne pride do vojske. Eno je pa prav gotovo, da visoka diplomacija rešuje najvažnejša vprašanja mednarodne politike v tajnih sejah in na skrivnih shodih ne samo brez vsakega obzira na prave koristi prizadetih narodov, ampak celo proti njih volji in proti njih koristim. Taka visoka politika je nevarna in narodom škodljiva, zato je skrajni čas, da se tudi diplomacijo demokratizira, da ne bode več ščunvala in dražila narode enega na drugega, ampak jim služila in izvrševala njih voljo.

Politični pregled.

Deželni zbori.

V seji političnega odseka štajerskega dež. zbora dne 9. t. m. se je razpravljalo o načrtu volilne preosnove. Sprejet je bil predlog klerikalcev, da se število virilistov ne pomnoži za 2 glasa, mesto tega se pomnoži število mestnih mandatov za dva in sicer se

LISTEK.

Primož Trubar.*

K njegovi štiristoletnici.
(Dalje.)

Kot protestant, ki je učil, da se človek „skuzi obeno drugo reč... ne more dober zrediti inu spet sturiti močtar v dobruti obderžati, samuč skuzi to besedo tiga svetiga pisma“, je želel videti Trubar na mizi vsakega vernika popolno biblijo; kot slovenski reformator, ki je pošiljal rojakom slovenske bukvice in od njih zahteval, naj z razumom sodelujejo pri slovenskih cerkvenih obredih, je želel, da se nauče vsi slovenski sloji čitati in pisati svoje pismo. Zato je poslal s prvo slovensko knjigo v domovino tudi „ane bukvice, iz tih se ti mladi inu preprosti Slovenci mogo lahko v kratkim času brati navučiti“ ter v njih „šulmajstrom... inu vsim, kir so znali poprej brati“, opomin, naj

* Čitatelje opozarjamo, da spada današnji listek pred onega v štev. 113, ki je nadaljevanje današnjega.

slovensko pismo sami „zamerkajo inu druge vuče“, in zato je priporočal 19. marca 1561 svojim znancom: „Pregovorite kmete, da dajo svoje otroke slovenskega čitanja učiti...“ Slično je pač večkrat govoril svojim tovarišem in plemičem in kmetom... Razven potrebe splošnih nižjih šol, služočih v prvi vrsti ustroju in smotrom evangelijske cerkve, je uvideval tudi važnost višjih izobraževališč v svoji domovini. Zdelo se mu je, da „ta vsaki zastopni človek more lahko zastopiti“, da „obena dežela, ne mejsto ne gmajna ne mogo prez šul, prez šularjev inu prez vučenih ludi biti, ne deželskih, ne duhovskih ričij prou ravnati ne obderžati“. Pa vedel je, da niso vsi njegovi rojaki tako „zastopni“, ampak da jih je med njimi mnogo, ki ob naglašanju šolske potrebe neverjetno odkimavajo. Proti tem je poklical „modre ajde... Egiptarje inu Palestine... Kaldeje (in) Perze, ... Gerke (in) Rimljane, ... Jude (s) ... preroki koker Samuel, Elias inu Ezeus, (ki) so sami šulmojstri bili, ... jogre, (ki) so tudi šule inu šulmojstre

naredili, ... (ter) kerščanske cesarje, kralje inu njude, (ki) so povsod kolegija, kloštre, šule inu korarije, za volo da se v nih vučeni inu dobre pameti blapčiči imajo kojiti, rediti inu tu s. pismu prou vučiti, zastopiti, izložiti inu pridigati, de so to cerkev, gosposke inu purgarske riči znali inu umejli ravnati, vižati inu pelati“, za pričo in na primeru te sive preteklosti dokazoval, da je „silnu potreba tudi per sadašnim času, de se te šule povsod gori derže, de tej cerkvi dobra sejmena od mladih vučenih ludi, Bogu na čast inu timu kerščanstvu (k) dobrimu za sebo pustimo.“ Teoretično je zahteval, da morajo namesto katoliških vžitkarjev zraven evangelijskih pridigarjev „cesari, krali, njudi inu vsa zlaht oblast inu gosposčina... dobre vučene šulmojstre inu vmejtne mlade ludi v te kloštre inu v korarije postaviti... (in) v slednim mejstu, v tergu inu per sledni fari šulmojstre inu šularje deržati; v praksi je prilagodil to zahtevo domačim razmeram in odredil, da „vsaki pridigar inu farmošter ima... per suji fari eniga šulmojstra oli mežnarja imeti inu der-

žati“, skrb za višje šolstvo pa oprtil deželnim stanovom. Kot učni smoter začetnih šol, svoje domovine je predpisal župnijskemu „šulmojstru ali mežnarju“, „de te mlade hlapčiče inu deklice, purgarske inu kmetiške otroke vuči slovenski brati inu pisati, ta katehizmus sred s to kratko izlago izvuna povejdati.“ „Purgarski otroci“ pričajo, da si je predstavljal tudi v tržkih mestnih začetnih šolah kot učni jezik slovenščino. V učnem načrtu protestantske štirirazredne gimnazije v Ljubljani, prve prave višje šole na slovenski zemlji, je uvaževal slovenščino v oni meri, v kateri se je mogel uvaževati pri ozirih na stališče takratnih gimnazij do živih jezikov „sploh še posebej jezik v literaturo par nabožnih knjig, od katerih je izšla prva 13 let poprej; po revidiranem šolskem redu iz l. 1575, slovenščem zlasti glede rabe slovenščine nedvomno na prvotnem načrtu, pri katerem je sodeloval Trubar, je bil odmerjen slovenščini v tej „šoli aristokratov na Kranjskem“ ta-le obseg: v prvem oddelku prvega razreda se je

da graškim predmetjem en mandat in mestni skupini celjski tudi en mandat več, da se pa tudi kmetskim občinam en mandat več. Nadalje se ugodi zahtevi klerikalcev ter se izloči nekatere industrijalne kraje iz kmetijskih občin ter se je prideli mestnim občinam. Dotične okraje se izloči tudi iz splošne kmetijske ter se prideli splošni mestni kuriji.

Posl. Ploj je v debati povdarjal, da bi bilo konsekvantno, ako se je pomnožilo mestne in kmetijske mandate, pomnožiti tudi mandate v splošni kuriji. Posl. dr. Schacherl je stavil v tem smislu predlog, ki je bil pa odklonjen. Odklonjena sta bila istega poslanca predloga, naj bi se za vsak volilni okraj določil po en sam mandat ter da naj bi se odpravili tudi še ostali 3 virilisti. — Klerikalci zahtevajo naj se izloči Fohnsdorf iz kmetijske in prideli mestni kuriji. Proti temu je odločno dr. Schacherl. Klerikalci so zelo agresivni in je posl. Schoiswohl zagrozil, da pojde slabo z reformo, če se ne ugodi njih zahtevam glede izločitve vseh industrijskih krajev iz kmetijskih volilnih okrajev. Pri končnem glasovanju je bil klerikalni predlog vendar odklonjen. Glede veleposestva je predlagal posl. dr. Schacherl, da se ta kurija odpravi. Vsi so priznavali, da je ta privilegij neopravičen, glasovali so pa vendar za to, da se tej peščici ljudi podeli 12 mandatov. Isti poslanec je zahteval, naj se dovolji ženam direktno voliti in ne po pooblaščenih. Tudi ta zahteva se je zdela vsem opravičena — pa odklonili so jo isto tako soglasno. Premenitev deželnege reda bode tudi v bodoče mogoča, ako bode v zbornici navzočih $\frac{3}{4}$ vseh poslancev in ako bode od teh glasovalo $\frac{2}{3}$ za premenitev. Volilno pravico v splošni kuriji dobi vsakdo le ako prebiva nepretigoma eno leto v volilnem okraju. Dr. Schacherl zahteva, naj se določi ta doba na 6 mesecev, predlog je bil soglasno odklonjen. S tem je bila volilna reforma v odseku rešena.

V soboto, 10. t. m. je bila kratka seja deželnege zbora, v kateri so bile rešene nekatere manj važne reči. Prihodnja seja bode jutri 13. t. m.

Češki deželni zbor bode imel 9. t. m. zopet skupno sejo. Nemci so delali tiho obstrukcijo z neštetiimi interpelacijami, vlogami in predlogi. Vlada je predložila načrt volilne reforme, o katerem smo že zadnjič poročali ter načrt o ustanovitvi stalne komisije češkega deželnege zbora. Ta komisija

bode imela namen sprejemati in preiskovati vse želje in pritožbe, naj prihajajo od kogarkoli ter proučevati in uvaževati vse predloge, tikajoče se doseženja sprave med obema narodnostima. Nemški in češki poslanci so tiho poslušali govor namestnika, s katerim je izročil oba predloga zbornici, ne z ene ne z druge strani ni bilo čuti no besedice graje, ne besedice pohvale.

V delegacijah je držal minister baron Aehrenthal svoj expozé, v katerem je dokazoval, da ni s pripojenjem Bosne in Hercegovine storjena nikomur krivica, opravičeval je tudi korak bolgarske vlade, s katerim se realno razmerje med Turčijo in Bolgarsko baje tudi ni spremenil; svaril je Srbijo pred nepremišljenimi koraki ter dejal, da bode to, kar se je zgodilo pripomoglo k temu, da se položaj na Balkanu razbistri in razmerje med balkanskimi državami in Turčijo natančno določi. Zatrja, da je preskrbljeno za obrambo interesov monarhije na Balkanu ter pravi, da si je v svesti, da je izvršil svojo dolžnost ter da bodo delegacije njegovo vnanjo politiko in njegov čin odobrile.

Jugoslovanski delegatje obeh klubov so se združili v jedno grupo, kateri predsednik je dr. Šusteršič, podpredsednik pa Biankini. Dr. Šusteršič je v imenu vseh Jugoslovanov dejal, da vidi v aneksiji novo etapo jugoslovanske politike ter dejal, da jugoslovanski delegatje pripojenje odobravajo. O tej izjavi spregovorimo o priliki več. Da klerikalec Šusteršič odobruje ta korak, je samo po sebi umevno, kake koristi bode pa Jugoslovanstvo imelo od tega, je drugo vprašanje.

Balkan.

Na Srbskem so se duhovi nekoliko pomirili. Vlada in vsi vplivni možje so storili vse, kar je bilo v njih moči, da pomirijo razburjenost. Bivši minister vnanjih reči, dr. Milovanović je dejal 7. t. m. na konferenci političnih odličnjakov v Belemgradu: „Berolinska pogodba od 1878. l. je mednarodna pogodba. Vse velesile so jo podpisale ter stoji torej pod obrambo Evrope. Bilo bi blazno in lahkomišelnost, ako bi se mala in slaba Srbija ponujala za braniteljico berolinske pogodbe. Mi smo v srečnem položaju, da se lahko obrnemo na večino evropskih velesil s prošnjo za intervencijo, bila bi pa prava pravcata blaznost, ako bi iz narodne blaznosti sami sebe prikrajšali za to ugodnost.“ — To in svarila angleške, francoske in ruske diploma-

cije je pomirljivo uplivalo na Srbe. Vse je že mirno in Belgrad nosi zopet navadno lice. Nade na velesile so pa tudi splavale po vodi: Govorilo se je o nekaki evropski konferenci. Zdi se pa da ne pride do tega in bilo bi tudi nepotrebno, ker končno nima nikdo volje ne odločnosti zahtevati, naj se vzpostavi prejšnje stanje, ker vsakdo ve, da bi to bila prazna zahteva, ki se ne bode nikdar spolnila. Druge velesile kakor Rusija, bi Turčiji tudi rade nekaj odščitile in sicer prost prehod skoz Dardanele. Če tega na konferenci ne doseže, ne gre tja, Avstrija, Bolgarska in Grčija tudi ne gredo, Francija je Avstriji hvaležna za podporo itd. iz konference ne bo nič. Vse ostane tako, kakor je do sedaj. Bati se je le dvojega, da zavlada v Turčiji zopet reakcija v Bosni in Hercegovini pa slavnoznani avstrijski policijski sistem, ki nas je spravil v minolem stoletju ob Italijo. — Vse kaže na to, da se bode ponavljala v tem stoletju na Balkanu vsa ona krvava žaloigra, ki se je odigrala v minolem stoletju v Italiji. Naši diplomatje se niso nič naučili, nič niso pozabili — in konec bo tostran Adrije tak, kakršen je bil onstran.

Dopisi.

Iz Šoštanja. Naša šulferanjska šola se tako razvija, da mora človek kar strmeti, kako je to mogoče, da je še toliko nezavednih ali tudi tako brezvestnih starišev, ki pošiljajo svoje otroke v to mučilnico slovenske dece. Če pa pomislimo, da se za to šolo z naravnost nedopustnimi sredstvi agitira, se številu učencev ne bomo več čudili. Šulferanjski naganjači se ljudstvu lažejo, da traja šolska doba na šulferanjski šoli dve leti manj nego na slovenski ter da imajo otroci, ki so zvršili nemško šulferanjsko šolo povsod prednost pred onimi, ki so zahajali v slovensko šolo. Posebno poudarjajo, da prihranijo učenci šulferajnske šole kar celi dve leti, ako vstopijo na gimnazijo ali realko ali na katerokoli višjo šolo, ker jim ni treba še posebej na pripravnico. To je sicer debela laž, ker iz slovenske šole otrok prav tako lahko vstopi na slovensko gimnazijo v Celju ali v Mariboru, kakor iz nemške šole na nemško gimnazijo, pa to na nevedne ljudi vendar vpliva in se dajo pregovoriti, da tem zlaganim prednostim na ljubo pošiljajo svoje otroke v šulferajnsko šolo, na kateri samo zgubljajo svoj čas, ker ne razumejo učitelja in njegovega jezika. Ti agitatorji imajo pri svojem lovu na slovenske otroke tem več sreče, ker je tudi župnik Govedič v tem podpira. Nedavno je nek pater na prižnici trdil, da se nemški otroci pri cerkvenih obredih (menda pri obhajilu) bolj dostojno vedejo, kot slovenski. Take trditve s prižnice uplavajo na ljudstvo, kajti če pridigar na tako svetem mestu kaj takega trdi, se da to kaj lahko uporabiti v agitatorične svrhe. Posredno delajo s tem ti klerikalni gospodje in stebri svete vere propagando za — „židovski“ šulferajn. proti kateremu so njih nemški kršč. socialni somišljeniki ustanovili svoj posebni „nemški katoliški šulferajn“. Če se gre za pospeševanje germanizacije, je tem gospodom v naših krajih tudi sicer sovražni „židovsko-liberalni“ šulferajn, kakor ga sami zmerjajo, dober.

Tudi sicer napreduje pri nas ponemčevanje. Sodišče je že popolnoma ponemčeno. Naš sodnik pošilja občinam samo nemške dopise. Proti temu bi se morale vse občine kar najodločneje upreti ter vsak nemški dopis, naj pride od kateregakoli državnega ali dežel-

nega oblastva, zavrniti. Slovenski zapriseženi zvedenci ne dobivajo več nobenega dela, kličejo se samo Nemci na komisije in cenitve. Ti nemški zvedenci se tudi hvalijo, koliko jim sedaj njih zvedenstvo nese. Dogaja se baje, da pošiljajo nemške zvedence iz Šoštanja na cenitve in komisije daleč ven. To je seveda mnogo dražje in ubogi kmet po nepotrebem plačuje voznine in druge stroške, ko bi bili vendar domači slovenski zvedenci v dotičnem kraju samem ali v njega najbližji okolici na razpolago. Pa kaj je gospodi mar, da se po nepotrebem drobi in trati slovenskega kmeta imetje.

Tudi v davčnem uradu ni boljše. Ta urad je vendar skoro izključno za Slovence. V področju tega urada živi po zadnjem ljudskem štetju **370 Nemcev in 13.750 Slovencev**, med uradniki pa je **en sam Slovenec!** Na obeh uradih, na sodišču in na davčnem uradu, stoje samonemški napisi, v obeh uradih vlada in gospoduje nemški, Slovincem ne samo nasproten, ampak lahko bi rekli, sovražen duh.

Temu treba enkrat napraviti konec. To vendar ne gre in je naravnost sramotno, da bi tako neznatna manjšina, kakeršno tvorijo naši Nemci in nemškutarji, tako absolutno gospodovala v vseh uradih nad nami. Krivi smo temu pač sami, ker smo tako sramotno mlačni v narodnih stvarih, ker nimamo prav nič narodnega ponosa, prav nič narodne discipline. Vsakdo misli le nase in na svojo komodnost, nikdo se ne briga za skupne interese, nikdo niti z mezincem na gane, da bi spodbujal svoje sosede z dobro besedo in z lepim vzgledom moške odločnosti in ponosne narodne samozvesti. Naše gospodarsko življenje v trgu se ne razvija tako, kakor bi se lahko. Pa kako bi se tudi, če inteligentni ljudje zahajajo rajše, da celo dosledno k nemškim trgovcem in v nemške gostilne. Po tem slabem vzgledu se ravnaajo tudi kmetje iz okolice. Kaj čuda, da ne spoznate in ne vidite v tem oziru napredka med našimi trgovci in obrtniki? Kako naj ti napredujejo, če jih nikdo ne podpira?

Na političnem polju se tudi nič ne gane. Okrajni odbor narodne stranke spi spanje pravičnega in če se kmalu ne vzdrami, bo kmalu prepozno. Družabnega življenja ni. Čitalnica se ne gane, ljudska knjižnica ne da glasu od sebe. Zakaj vse to? Vsak odbornik se zanaša na drugega, da bode ta delal in tako ne dela nikdo nič. Nadjamo se, da se probuditi vsaj Čitalnica in ljudska knjižnica ter da nam poskrbijo to zimo za nekoliko poučnih predavanj, prijateljskih, poučno-zabavnih večerov. Tudi v okolico treba iti ter napraviti tudi tam predavanja, zabave in shode. Na delo torej.

Štajerske novice.

— **Priče oglašite se!** Posamezni nemški izgreduki od dne 20. sept., zlasti neki Hren so prišli na to klasično idejo ovaditi priče, ki so proti njim pričale, zaradi krive prisege. Zato je nujno potrebno, da se resnica izkaže in še enkrat pozivamo vse Slovence, ki so dogodke dne 20. septembra pred kolodvorom v Celju opazovali, da se oglase v našem uredništvu ali nam pismeno poročajo. Stvar je važna.

— **Prestavljen je namestnik drž. pravdnika v Celju dr. Boschek v Ljubljano.** Imenovan je objednem deželnim sodnim svetnikom.

— **Proti J. Rakuschu**, znanemu železninarskemu trgovcu v Celju, priobčenejo hrvaški listi ostre članke in zahtevajo, da izvajajo hrvaški trgovci proti njemu brezobziren bojkot.

poučevalo gotovo tudi slovenski „buhštahirati, silabirati in besede čitati“, ker so morali nadaljevati v drugem razredu vsi učenci iz slovenskega katekizma vaje v čitanju in se ga učiti na pamet; v drugem razredu se je ponavljal slovenski katekizem; učencem tretjega razreda je bilo prepovedano govoriti med seboj slovenski, „da se navadijo polagoma nemškega jezika“, učencem četrtega razreda pa nemški, da se živijo v latinščino; pri skupni molitvi pred in po sklepu pouka se je menjaval slovenski katekizem z nemškim in latinskim; ob nedeljah in praznikih se je izpraševal pred pridigo razven latinskegu in nemškega tudi slovenski katekizem; v cerkev so morali jemati učenci sebo razven nemške tudi slovensko pesmarico. Na podlagi takega upoštevanja materinskega jezika je polagal Trubar važnost na to, da se v višjih šolah „v mejstih inu terjih latinsku inu nemšku . . . brane inu pisane vuči“. Takim višjim šolarjem je namenil gotovo tudi svoj slovensko-nemški katekizem, o katerem pravi, da

se iz (njega) . . . ti mladi . . . ta nemški jezik mogo naučiti“, iz katerega se pa more učiti le Nemec slovensčine, ker je postavil pisec pedagoško načelo na glavo ter odkazal slovenskemu besedilu vodilno ulogo. Gledal je z odprtimi očmi na razmere in videl, da more vzkleti tam, kjer je carjevalo stoletja mrtvilo, le potom narodnega razvoja bujno življenje. Veroyal je, da pospeši razvoj slovenskega slovstva tudi razvoj slovenskega šolstva in pripravi prilike, ko bode črpala učeča se mladina njegove domovine tudi iz slovenske knjige več, nego ji je mogel nuditi isti, ki je odprl prvi slovenskemu jeziku šolska vrata, in v tej veri je govoril rojakom: „ . . . ker je Bog ukrenil in poskrbel tako, da se sedaj v zadnjih časih naš slovenski jezik čimdalje tembolje tiska, upam, da tudi vi ne boste pošiljali v šolo in dali učiti čitanja le one mladine, ki jo nameravate poslati v tuje dežele, da se nauči drugih jezikov, ampak tudi ono, katero obdržite doma.“

(Dalje prihodnjic.)

Vinska trgatev v „Skalni kleti“, katero je priredilo „Slovensko delavsko podp. društvo“ v Celju, je bila izvanredno dobro obiskana. Videli smo vse sloje celjskega slov. meščanstva. Pohvaliti je treba pevce pod vodstvom marljivega pevovodje gosp. Seliška in godbo, ki je dobro in pridno svirala. Zabava je bila zelo animirana. Največ zaslug so si stekli s pripravami za prireditve gg. Perc, Pavhar, Pušnik Šarlah, Bevc in dr. — Najlepše plačilo za trud jim je gotovo krasen uspeh veselice. — Želimo, da se nam nudi v kratkem kaj enacega.

— **Spodnještajerske nemškutarje**, znane pretepače in ljudi, ki ne poznajo dobro razločka med svojim in tvojim, imenuje „vahtarica“ v Celju „naše izobraženo in plemenito ljudstvo“. Bogve, ali je v Feldhofu pri Gradcu še kaj prostora?

— **Celjski nemški časnikarski tolovaj** piše, da so njegovi tovariši dne 20. sept. napravili samo 11 K 40 v. škode in da, ker so ti bili obsojeni na 8 tednov, morali bi ljubljanski demonstrantje biti obsojeni na 108 let ječe, ker je v Ljubljani 8000 škode. Resnica je, da so miljenci celjskega nemškega lista 20. sept. napravili sodno določene gmotne škode okroglih 3000 K, da so več ljudi hudo poškodovali, da je eden od ranjenih zblaznel in se obesil, drugi pa še niso ozdravili; v Ljubljani pa živi duši demonstrantje niso nič storili. V Celju so pač razbijali tolovaji, ki imajo mogočne branitelje pa so sami zavrženci. Zoper Ljubljano pa nastopa cela Germanija.

— **Včerajšnji dan v Brežicah**. Poroča se nam brzojavno: **Vkljub prepovedi glavarstva se je shod vršil ob velikanskem navdušenju slov. ljudstva iz cele okolice. Zborovalcev je bilo nad 600.** Slovenski kmetje so sicer odločno protestirali proti nemškim izgredom v Ptuj, Celju in Mariboru, a so ostali docela mirni in temeljito blamirali brežiške nemškutarje, katere stražita dve stotnji pešcev, dva eskadrona dragoncev in petdeset orožnikov.

Ta nastop dela vrlim Slovencem v Brežicah in okolici vso čast, Nemcem pa kaže prav jasno, da se ljudstvo mirno zaveda svoje dolžnosti, a da se zaveda tudi, kakšen boj je proti brežiški nemškutariji najuspešnejši. Živeli brežiški Slovenci!

— **Protestni shod v Št. Jurju** ob juž. žel., katerega je sklicalo pol. društvo „Naprej“ v Celju, je krasno in veličastno uspel. Zbralo se je sigurno nad 300 ljudi, ki so edino in ogorčeno protestirali proti nemškim surovostim v Ptuj, Celju in Mariboru. Ta protest bo zvenel predvsem dolgo celjskim Nemcem v ušesih! Predsedovala sta g. kaplan Žgank in g. župan Urlep, zapisnikarja pa sta bila gg. Oset iz Hrušovca in Žličar iz Botričence. — Govoril je g. dr. Gv. Sernec, predsednik „Napreja“, o zadnjih dogodkih v Ptuj, Celju in Mariboru in konečno razvil program za gospodarski boj proti Nemcem v imenovanih mestih. Razvnel se je potem zanimiv pogovor, iz katerega se je videlo, da še trepeče v naših ljudeh silno razburjenje vsled nečuvnega postopanja nemškutarjev proti Slovencem zlasti v Celju in Ptuj. Vsi so se izjavili za najstrožje izvajanje gesla „Svoji k svojim“ in za sistematično izstradanje nemških mest in trgov. Govorili so gg. Urlep, Fr. Žličar, Drogenik, Andr. Oset, Zupanc in Žgank. Neki Al. Lokar je hotel nekaj modrega povedati o „nemški šprahi“, pa so ga zborovalci takoj prekinili in za minuto ga ni bilo več v sobi. Sklenila se je enoglasna resolucija kakor na shodu pol. društva „Naprej“ v Celju in pa resolucija, ki govori za skupno gospo-

darsko delo v slov. zadrugah in društvih. Obenem so se zavezali zborovalci nakupovati svoje potrebščine izključno pri slov. trgovcih in obrtnikih. Celjski nemškutarji bodo kmalu korenito čutili posledice tega shoda. To bo tudi najboljše plačilo za 20. september.

— **Protestni shod v Središču**. Včeraj popoldne se je vršil ob lepi udeležbi v Središču pri Horvatu protestni shod proti nemškim tolovajstvom v Ptuj, Mariboru, Celju in Ljubljani. Govornika gg. župan Šinko in Lešničar sta poročala o dogodkih v imenovanih mestih. Sklenila se je z velikim navdušenjem ostra resolucija, ki zlasti protestira proti temu, da je pustila vlada Slovence po spodnještajerskih mestih brez obrambe in jih izročila samovoljnosti policije. Sklenilo se je, da se bodo odslej podpirali le narodni trgovci in obrtniki, zlasti v bližnjih mestih Ormožu in Ptuj. Shod je pretekel vseskozi mirno in dostojno.

— **Hrastničanje!** Doslej ni bilo dobiti v nobeni naši prodajalni razen pri zagrizenem nemškutarju Vouku železja in prisiljeni smo bili nositi naš denar nasprotniku. Za naprej pa dobite vsake vrste železne izdelke tudi v slovenski trgovini gospoda Meketa, ki je obljubil prodajati ga po kolikor mogoče nizki ceni. Slovenci, dolžnost vaša je, da podpirate to trgovino ter da za njo agitirate pri znancih in prijateljih. Slovenec kupuj pri Slovencu, Nemec pri Nemcu, in vsi bomo zadovoljni!

— **Posledice vasovanja**. Dne 22. junija t. l. je ubil 17letni kmečki fant Jože Kristovič pod oknom nekega dekleta v Stojncih na Dr. p. tovariša Iv. Kranjca. Bil je ljubosumen na njega. Kristovič je obsojen na tri leta težke ječe.

— **Izpustili so v Mariboru** iz zapore 10 razbijačev, nemških turnarjev. Obljubili so, da ne zbežijo. Kako bi se pač v enakem slučaju postopalo s Slovenci?

— **Nekaj vojaške statistike**. Zanimivo je, da imamo avstrijski Slovani 818 tisoč mož deloma v armadi deloma v rezervi, dočim jih imajo Nemci 434 tisoč. Pa tudi med temi Nemci bo dosti slovanskih fantov iz nemških krajev. Kdo torej brani državo?

— **Pomlad v jeseni**. Vesela družba v vinogradu g. Vrečerja na Zdolih pri Vojniku nam je poslala šopek cvetočih jagod. Prirčna hvala za prijazen spomin. Samo škoda, da niso zrele jagode!

— **Trgatev po Slov. goricah** je sedaj že večinoma dokončana. Tako vesele trgatev vinorejci v Slov. goricah dolgo, že dolgo niso imeli. Sleher-nemu skoraj je zmanjkalo posode, tako je bilo bogato obloženo trsje. Povrh tega so imeli vinorejci cel teden najlepše vreme — ni čudno, da je bilo veselje splošno! Z vseh vrhov so gro-meli topiči in se je slišalo razposajeno vriskanje in petje. Po splošni sodbi bo letos dobro vino — torej gostilničarji na noge in v Slovenske gorice, da se oskrbite pravočasno z dobro domačo kapljico. Agenti žida, ki vam bo prišel ponujati madžarskega napravljenega vina, pa vrzite brez odloga čez prag!

— **Z novo vinsko postavo** se naj sedaj, ko začne g. kletarski nadzornik Belle s svojim poslovanjem, dobro seznanijo vsi, ki ali sami točijo kot gostilničarji vino ali ga pa hranijo za prodajo. Posebej opozarjamo, da je treba imeti povsod v kletih in prešah (stiskalnicah) nabit izvleček iz nove vinske postave, (dobi se v Zvezni trgovini v Celju) da ne bo neprimlik in kazni.

— **Vinska in sadna razstava** je bila zadnje soboto otvorjena v Mariboru. Razstavljeno je sadje, grozdje,

sadne konzerve, suho sadje, jabolčnik itd. Razstavljalci so večinoma Nemci iz mariborskega okraja. Med Slovenci je bil odlikovan z bronasto kolajno g. Franc Robič. — Škoda, da se pri nas ne more nikdo odločiti, da bi se priredila tudi za slovenske sadje- in vinorejce večja razstava. Saj imajo tudi ti marsikaj lepega pokazati!

— **Iz Središča**. V nekem dopisu iz Središča se je predbacivalo odbor-nikom bralnega društva „Edinost“ ne-delavnost oziroma nesposobnost. Ozi-raje se na to javi podpisani, da odloži svoje častno mesto v pripravljalnem odboru „Ljudske knjižnice za Središče in okolico in ob enem prosi g. dopis-nika, da prevzame ta moj posel.

Franjo Serajnik, t. č. tajnik.

Dostavek uredništva: To pismo priča, da je pri nas še vse preveč neke razdraženosti, ki nam brani priti do kakega resnega in vztrajnega dela. Vsaka, še tako mirna kritična beseda vzbudi toliko razburjenosti, da je dotičnik, ki meni, da je zadet, takoj pripravljen takoj odložiti delo in se umakniti. Drugod ne najdemo tako bolestne razdraženosti, pač pa vidimo, da je v naših nasprotnikih veselje do dela in čut dolžnosti delovati v blagor splošnosti večji nego osebne simpatije in antipatije. Še le ko se ta čut tudi v nas vseh probudi in utrdi, bode delo v splošno korist mogoče in bode tudi v resnici kaj izdalo. Nadjamo se, da tudi nam na Štajerskem, kjer nas čaka toliko nujnega in prepotrebne dela na vseh koncih in krajih, napoči enkrat doba trezne razsodnosti in zavednosti, da je dolžnost do dela prva stvar, kateri se mora vmakniti vse drugo, posebno pa osebnosti.

— **Iz Velenja** smo dobili tri poravke: Sklicujoč se na § 19 tiskovnega zakona prosimo podpisani, da v prihodnji številki Vašega cenjenega lista, tikajoč se dopisa iz „Velenja“ od četrtka, sledeči popravek priobčite.

„Ni res, da bi se bili podpisani dne 20. septembra 1908 v Celje peljali mirne Slovence napadati ali zasramovati, ali sploh od svojih delodajalcev tja poslani bili, ampak res je, da se nikake demonstracije vdeležili niso, napravili pač pa so kakor navadno vsako nedeljo izlet s kolesi. Onega dopisuna, kateri je to farbarijo pisal, imenujemo javno podlega lažnivca.“

Velenje, dne 6. okt. 1908.

F. Arlič pri tvrdki Rak.

Franz Blatnig pri tvrdki Demšic.

Andreas Hotko pri tvrdki Rednak.

Sklicujoč se na § 19 tiskovnega zakona prosim da v prihodnji številki Vašega cenj. lista, tikajoč se dopisa iz „Velenja“ od zadnjega četrtka, sledeči popravek priobčite: „Ni res, da bi bil podpisani dne 20. sept. 1908 svojega pomočnika v Celje poslal, mirne Slovence pretepavati ali zasramovati ampak res je, da podpisani o kaki demonstraciji niti vedel ni in ga sploh doma ni bilo. Onega dopisuna, kateri je to farbarijo pisal, imenujem javno podlega lažnivca.“

Velenje dne 6. okt. 1908.

Franz Rednak, lončarski mojster.

Sklicujoč se na § 19 tiskovnega zakona prosim, da v prihodnji številki Vašega cenjenega lista, tikajoč se dopisa iz „Velenja“, v številki od četrtka, sledeči popravek priobčite. Ni res, da bi bil podpisani svojega komija dne 20. sept. 1908 v Celje poslal mirne Slovence pretepavati in zasramovati, ampak res je, da podpisani o kakih demonstracijah niti vedel ni. Dopisuna onega dopisa imenujem pa javno podlega lažnivca.

Velenje, 6. okt. 1908.

Josef Demšic.

— **Višji gozdarski izpit** je napravil na Dunaju naš štajerski rojak

gosp. Fr. Pirkmajer, gozdarski pristav grofa Eltza v Vukovaru.

— **Išče se župan** za večje nemško „štramtajč“ mesto na Sp. Štajerskem Tako se glaseči inserat je priobčil zadnji „Narodni list“. Samo to ni povedano, kam se naj pošiljajo ponudbe. Morda ne celjskemu magistratu?

— **Hudobnost**. Minuli teden se je splazil nek hudobnež v hlev rudarja Matevža Jeretina v Trbovljah in je odrezal kravi popolnoma polovico vmena. Žival so morali drugi dan ubiti.

— **Pod vlak** je prišel po nesreči v Ptuj železniški sprevodnik Anton Badič. Dobil je več poškodb. Leži zdaj v bolnišnici.

— **Pri Sv. Miklavžu bl. Ormoža** so se vršile 1. t. m. obč. volitve. Pristaši „Narodne stranke“ so prodrli z 9 odborniki in zmagali.

Svetovne vesti.

— **Lek proti koleri**. Prof. Kolle, ravnatelj zavoda za preiskovanje kužnih bolezni v Bernu (v Švici) je naznanil, da je delal v tem zavodu na živilih poskuse s serumom proti koleri. Poskusi so se dobro sponesli. V Petrogradu bodo poskušali novi lek. Prof. Kolle pripravlja poročilo o svojih skušnjah in poskusih.

— **Osepljenje vsled nezgode na železnici**. Lansko leto dne 23. oktobra peljal se je farmacevt Milan Seelich iz Iglave v Moravske Budjevice z mešancem Severozapadne železnice. Vozovi so tako izvoženi, da potniki posebno v zadnjih vozovih kar odletajo. Tudi Seelicha je tako metalo sem in tja, da se mu je enkrat razbil ščipalnik ter mu je kosček stekla ranil levo oko. V bolnici na Dunaju so ga na kliniki operirali, pa oko je bilo zgubljeno in je moralo biti odstranjeno. Oškodovanec je tožil Severozapadno železnico za oškodnino ter zahteval 20 tisoč za bolečine, 20 tisoč za trajno popačenje, povrnitev zdravniških stroškov in 150 kron na mesec zaradi nezmožnosti si še nadalje služiti svoj kruh. Trgovsko sodišče mu je pa prisodilo: 5000 K za bolečine, 240 K za zdravniške stroške, 878 K za zgubljeni zaslužek, mesečnih 100 K zaradi nesposobnosti za izvrševanje poklica.

— **Velikomestno uboštvo**. Od 1. julija do 30. septembra t. l. so sprejeli v zavetišče za ljudi brez strehe na Dunaju: 4920 otrok, 24.219 moških, 4967 ženskih, torej skupaj 34.106 oseb. Razdelili so med nje 66.491 porcij juhe, 66.015 porcij kruha ter 1155 porcij mleka, dali so jim tudi 60 kopeli v vanah in 2071 spršnih kopelji ali dušev. Razdelilo se je tudi nekaj obleke med nje ter preskrbelo jim delo.

— **Kuga razsaja v Kini**. V nekem mestu je 500 ljudi obolelo na kugi.

Druge slovenske dežele.

— **Deželnozborske volitve v Istri**. Kakor poroča „Naša Sloga“, glasilo istrskih Hrvatov, se je doseglo za deželnozborske volitve glede kandidatov popolno sporazumljenje.

— **Posebno znamenitost** dobi kopališče Opatija. „Pride namreč doli znani nemški knez Ealenburg, da se tam ozdravi. Ali ga bodo celjski Nemci slovesno sprejeli na kulodvoru?“

— **Preveč vina imajo v Istri**. Izračunilo se je, da je v Istri še okrog 150 tisoč hl nerazprodanega lanskega pridelka. Letos je zopet bogata letina — Kaj čuda, da ljudje ne vedo kam z vinom. Ponujajo ga sedaj po 20—24 kron hl, slabše sorte celo po 10—12 kron za hl.

— **„Slovenske Maticе“** 161. od-borova seja. Predsednik nasvetuje, da bi se „Matica“ letošnjega 20. septembra spominjala za literarno ustanovo. Principijelno se pritrdi nasvetu, ki se odkaže gospodarskemu in knjižnemu odseku v poročanje. Umrlemu utemeljitelju „Sl. M.“ dvornemu svetniku Jos Šumanu napiše prof. Pleteršnik življenjepis. „Matica“ je priredila Tru-

barjevo akademijo. Poročilo o knjigah, ki izidejo pred Božičem, se vzame na znanje. Določijo se slike za drugi del Kamniških Alp. — Sklepa se o došlih rokopisih. Pritrdi se predlogu knjižnega odseka o knjižnem programu za leto 1909. (Koroški Onegin, Hrv. antologija itd.): zbrati bo še ohranjene ljudske tradicije v francoski dobi. Zemljevid je rokopisno malone izdelan. — Pleteršnikov slovar bo v svrhu tehniškega slovarja do konca oktobra eksperimentiran. Tajnik poroča o internih zadevah, o premembah pri poverjeništvih in prirastku na knjigah! Članarino za to leto je dosle plačalo 2623 udov.

— **Boj kmetskih delavcev** z veleposestniki v splitskem okraju, o katerem smo že večkrat poročali, je končal na korist delavcev. Posvetni veleposestniki so svojim delavcem dovolili, kar so zahtevali ter tako uredili medsebojno razmerje za dolgo vrsto let. Duhovniški veleposestniki (cerkve, samostani, semenišča, škofija itd.) pa niso hoteli ugoditi zahtevam svojih delavcev. Ko jim je tekla voda v grlo in jim je grozila nevarnost, da bi ne mogli grozda potrgati in spraviti letošnjega pridelka, so se za letos po posredovanju vlade tako pogodili, da so dovolili vsakemu delavcu po K 2'20 na dan zboljšanja za časa trgatve in dela v kleti. S tem je delavstvo, ki je dobro organizirano ter se je tako uzorno vedlo v vsem tem dolgem in trdem boju za zboljšanje svoje eksistence, pridobilo skupaj nad 30.000 K. — Ta boj služi kmetskim delavcem splitskega okraja na vso čast. Ves čas se ni dogodil najmanjši izgređ in niso oblastva imela priložnosti ne ensamkrat priti veleposestnikom na pomoč. Delavstvo je pa spoznalo vrednost dobre organizacije ter se je bode tudi v bodoče krepko držalo. Tajnik delavske organizacije v Splitu težak Ante Jurašina kandidira v deželni zbor in nadjati se je, da zmaga, ako se se ne bodo zgodila sleparstva pri volitvah. Vso stvar pa je vodila hrvatska ljudska stranka, ki si je s tem uspehom utrdila svoje stališče v najširših vrstah dalmatinskega prebivalstva.

Književnost in umetnost.

— **Slavnostni red** za proslavo cesarjeve 60 letnice v ljudski šoli. Stavil Anton Kosi. Središče. Založil pisatelj. Cena 1 K. — Opiraje se na znano odredbo c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk, ki zaukazuje vsem ljudskim šolam, da in kako naj slave dne 2. decembra t. l. cesarjevo 60 letnico, je izdal podpisane „Slavnostni red“, v katerem je izdelal podrobno vse, kar pride pri takih prireditvah v pošte, namreč primerne pesmi (s sekiricami) partitura, deklamacije in slavnostni govor. Učitelju, oz. prirediteljem cesarjeve slavnosti ta brošurica zdatno olajša delo, ker jim ni treba sestavljati sporeda in iskati primerne tvarine po raznih knjigah in časnikih.

A. Kosi.

Loterijske številke.

Trs., 10. oktobra 1908: 62, 19, 77, 59, 51.
Linc. „ „ „ 28, 32, 64, 10, 76.

Divji kostanj

kupuje 559 3-1

Josip Matič v Celju.

Trgovski pomočnik

21 let star, obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi zmožen, mešane stroke izučen, prosi takoj službe. — Ponudbe pod „J. W. 300“ Mokronog. 558 1

Snažna, okusno opremljena

soba

se takoj odda. Gradec, Plüdemangasse št. 4, II. nadstr.

Pridnega učenca

sprejme

pekarija Vošnjak

Graška cesta 19. 553 2-2

Specerijska trgovina

s popolno upravo v Celju, Graška cesta št. 19, se da v tej stroki izurjeni samostojni gospodični s 1. decembrom v najem. 554 2-2

Za Trbovlje in Zagorje se sprejmejo

zidarji in delavci

v trajno delo in sicer: 1 več in spreten zidarski polir, 1 istotaki za betonska dela; zidarji, podajalci proti dobru plačilu. — Ponudbe sprejema Viljem Treo, stavbenik v Ljubljani, Marije Terezije cesta 10. 557 6-2

Trgovski pomočnik

vojaščine prost, dobro izvežban v manufakturni stroki, se sprejme v trgovini mešanega blaga

Slavinec & Šeleker

Šmartno pri Litlji, Kranjsko.

Trgovskega pomočnika

špecerijske stroke sprejme

Josip Matič v Celju.

560 2-1

„Delniška pivovarna Laški trg“

proda dobroidočo

gostilno z mesarijo in zalogo piva

na Sp. Štajerskem, na sredini trga z lepim vrtom in v bližini se nahajajočo njivo.

563 2-1

RUDOLF HAVELKA

modna trgovina v Ptuj

priporoča p. n. občinstvu za jesen in zimo najnovejše blago za dame in gospode v raznih kvalitetah, kakor tudi raznovrstno platno za životno in posteljsko perilo. Nadalje nudi preproge, garniture, volnene in čipkaste zastore čevlje najboljše izdelka za dame in gospode, dežnike, zavratnice, ovratnike, pletene in likane srajce, ter vsakovrstno drugo v manufakturno stroko spadajoče blago po primernih cenah. — Postrežba točna in strogo solidna!

536 41-12

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KVEDER žalec v Savinski dolini, Štajersko.

13 130-110

Za jesensko in zimsko sezono priporočam svojo najobširnejše založeno trgovino novomodnega sukna in volnenega blaga za obleke, kostime, bluže itd. po najnižjih cenah

Karol Vanič Celje Narodni dom